

MILLER, Henry: *El colós de Marussi*. Edhasa, Col. Clàssics Moderns, 251 pp.

En una carta personal del desembre de l'any 1939 adreçada a l'enigmàtica i interessantíssima Anaïs Nin, amiga i amant de Henry Miller, el mateix escriptor americà manifestava: «La gran virtut de Grècia és que, amb ella, no hi ha compromís possible. No solament t'encanta, et sedueix o t'esclavitza, sinó que també exigeix el màxim de tu. Grècia reflecteix i retorna en la mesura en què rep. No és un objecte passiu que pot ésser captat pels nostres ulls. És el mirall vivent de l'esperit humà. (1)»

El colós de Marussi, viatge novel·lat dividit en tres llargues parts i un apèndix, complementa el caràcter autobiogràfic que caracteritza les obres de Miller, de les quals n'és sempre el veritable i entusiasta protagonista. No obstant això, no ens trobem en absolut amb el Miller de les agitats estades a París ni el de llibre com *Tròpic de càncer*. El Henry Miller d'*El colós de Marussi* és un home absolutament vital, discret i ingenu. Un escriptor a la recerca d'un contacte humà insaciable i d'una voluntat de coneixement universal que només un viatge d'efectes catàrtics com el que ens presenta aconseguí satisfer per obtenir, així, la pau espiritual tan anhelada. En una obra bàsicament descriptiva

i de reflexió personal, molt desigual en el ritme i la forma, amb una gran força narrativa, l'autor intenta motivar no només la nostra raó o intel·ligència, sinó sobretot els nostres sentiments, les nostres passions.

Miller es llança amb generositat i admiració a un món únic i de ressonàncies divines, damunt el qual plana eternament una consciència de felicitat permanent, últim reducte d'esperança en uns moments que ell considera decadents i en els quals es tendeix a regir-se cada cop més pel cervell que no pas pel cor.

La fam inabastable de bellesa i amor, juntament amb el to moralista contra la mesquinesa humana que emana del narrador, es veuen agradablement complaguts, en primer lloc, per tipus grecs com Katsimbalis o el poeta Seferiades. Marussi és un llogaret grec i Katsimbalis és el colós. Al seu entorn, les vivències i les impressions de Miller tindran una raó de ser. Katsimbalis és colossal en tots els sentits, físicament aegantat, golafre, bevedor i, sobretot, un home de cultura immensa, un narrador excepcional, un historiador del poble. Katsimbalis és el millor exemple «dels homes que porten el temps a la sang». És l'arquetipus de l'home grec, obert i franc, natural, espontani i generós. És la reunió de l'home amb l'home en presència de Déu, perquè a Grècia «no existeix l'odi, ni la suspicàcia, ni l'enveja». En un context com

Marussi, l'home grec intimida i empetiteix l'escriptor cosmopolita que prové del país «que representa els aspectes més degenerats d'Europa».

Per a Miller, a més, el paisatge grec no és un mer escenari o un decorat neutre, sinó que és el veritable protagonista d'una societat que, en un moment donat, oferí més d'una seixantena de genis a la humanitat. Per conèixer Grècia, Miller desconfia obertament del coneixement llibresc i denuncia la «fastigosa» erudició de catàleg de museu. Concep el viatge com un recorregut de purificació espiritual i de receca de coneixement que parteix de la voluntat de saber, de la curiositat més primària, de la intuïció sense prejudicis. Intenta copsar una continuïtat en la història, prova irrefutable d'un territori que «continua estant sota la protecció del Creador». I la llum n'és un element essencial, és la llum mediterrània que «esborra tota lletjor», és la llum que no ha sabut trobar a Nova York, «aquella odiosa ciutat». És, en definitiva, la llum que despulla l'home i que «l'aïlla en un èxtasi metafísic».

Aquest no és un llibre de viatges qualsevol. És un reflex inusitat de la vida literària d'un gran seductor.

(1) Miller, Henry, *Cartes a Anaïs Nin*. Ed. Bruguera, 1981.

Xavier Pla i Barbero

Bestiari primavera 88.

MILLER, HENRY
 EL COLÓS DE MARUSSI
 Clàssic Modern

Ed. Edhasa 1.700,-
 250 p.p.-T
 87-10-56/7